

Netcongestie voorkomen

Welke maatregelen kun je als provincie of gemeente nemen?

Energie en ruimte zijn steeds meer afhankelijk van elkaar. Ruimtelijke ontwikkelingen vallen onder de bevoegdheid van gemeenten en provincies. Taken en bevoegdheden rondom het elektriciteitsnet liggen bij de netbeheerder. Om energie en ruimte te koppelen, is samenwerking tussen decentrale overheden, netbeheerders en ook het Rijk nodig. Gelet op de urgentie en consequenties van netschaarste, leeft ook de vraag: hoe kunnen gemeenten en provincies zelf op korte - en lange termijn juridisch sturen op netinpassing en het voorkomen van netcongestie?

Wat is netcongestie?

Door de energietransitie wordt het elektriciteitsnet steeds voller. Er wordt meer elektriciteit duurzaam opgewekt en de elektrificatie van huishoudens en bedrijven leidt tot een **toenemende vraag naar elektriciteit**. Waar het elektriciteitsnet aan haar grenzen zit, moet voor nieuwe aansluitingen het net eerst uitgebreid worden. Dit kost tijd (en geld). Aanvragers voor nieuwe aansluitingen of extra capaciteit komen op een wachtlijst.

Netcongestie komt sinds ongeveer vijf jaar voor. Steeds vaker en op meer plekken is er geen capaciteit en moet het net eerst verzaard worden, voordat nieuwe functies kunnen worden

aangesloten op het elektriciteitsnet. Het uitbreiden van netinfrastructuur kost veel tijd. Hierdoor lopen onder meer woningbouwprojecten vertraging op.

Volgens de Elektriciteitswet (E-wet) uit 1998 hebben netbeheerders een wettelijke aansluiten- en transporttaak. Zij moeten aanvragen voor nieuwe aansluitingen honoreren. Netbeheerders behandelen deze aanvragen conform het *first come, first serve principe*. Dit is lastig op plekken waar netcongestie optreedt en er dus niet direct capaciteit beschikbaar is voor een aansluiting. Inmiddels mogen netbeheerders minder en/of flexibel capaciteit contracteren om nieuwe functies alsnog in te passen op het net. Ook provincies en gemeenten kunnen hier een verschil in maken. Zij kunnen niet alleen sturen op de ruimtelijke inpassing voor netuitbreiding, maar juist ook op de inzet van de beschikbare netcapaciteit.

Beperking E-wet voor provincies en gemeenten

In de E-wet staat dat het elektriciteitsnet onder het beheer van netbeheerders valt. Hierdoor kunnen provincies en gemeenten geen eisen stellen aan de opwek, het transport en de levering van elektriciteit (op grond van artikel 83 E-wet). Zij kunnen daarom niet direct eisen stellen aan de elektriciteitsvoorziening, maar zij

kunnen wel sturen op hoe de beschikbare netcapaciteit wordt ingezet. De [Energiewet](#) moet de E-wet en Gaswet vervangen. De overheid werkt nu aan een wetsvoorstel.

Instrumenten gemeenten en provincies

Juridisch gezien zijn er wel mogelijkheden voor gemeente en provincie om te sturen op netinpassing vanuit een ander belang dan de energievoorziening. De [Omgevingswet](#) (Ow) trad per 1 januari 2024 in werking. De Ow verbreedt de reikwijdte van een goede ruimtelijke ordening tot de fysieke leefomgeving. Hierdoor is een bredere afweging mogelijk. Netinpassing kan daar een onderdeel van zijn, onder de voorwaarde dat er via de omgevingsvisie of ander beleid voldoende kader is om netproblematiek mee te kunnen nemen in de belangenafweging. Echter, de beperking van artikel 83 E-wet blijft ook onder de nieuwe Energiewet van toepassing. Hierdoor kunnen provincies en gemeenten nog steeds geen directe eisen stellen aan de opwek -, transport - en levering van elektriciteit.

In combinatie met de bredere reikwijdte van de Omgevingswet, bieden het omgevingsprogramma en het omgevingsplan nieuwe mogelijkheden voor het sturen op netinpassing. Daarbij kunnen beleidsstukken verheven worden tot een omgevingsprogramma en vertaald worden naar regels in het omgevingsplan. Daarnaast biedt de Ow ook de **experimenteerbepaling** (art. 23.3 Ow). Hiermee kan, met toestemming van het Rijk, worden afgeweken van bijvoorbeeld de beperking uit de E-wet voor gemeenten en provincies, om regels te stellen in het belang van de energievoorziening.

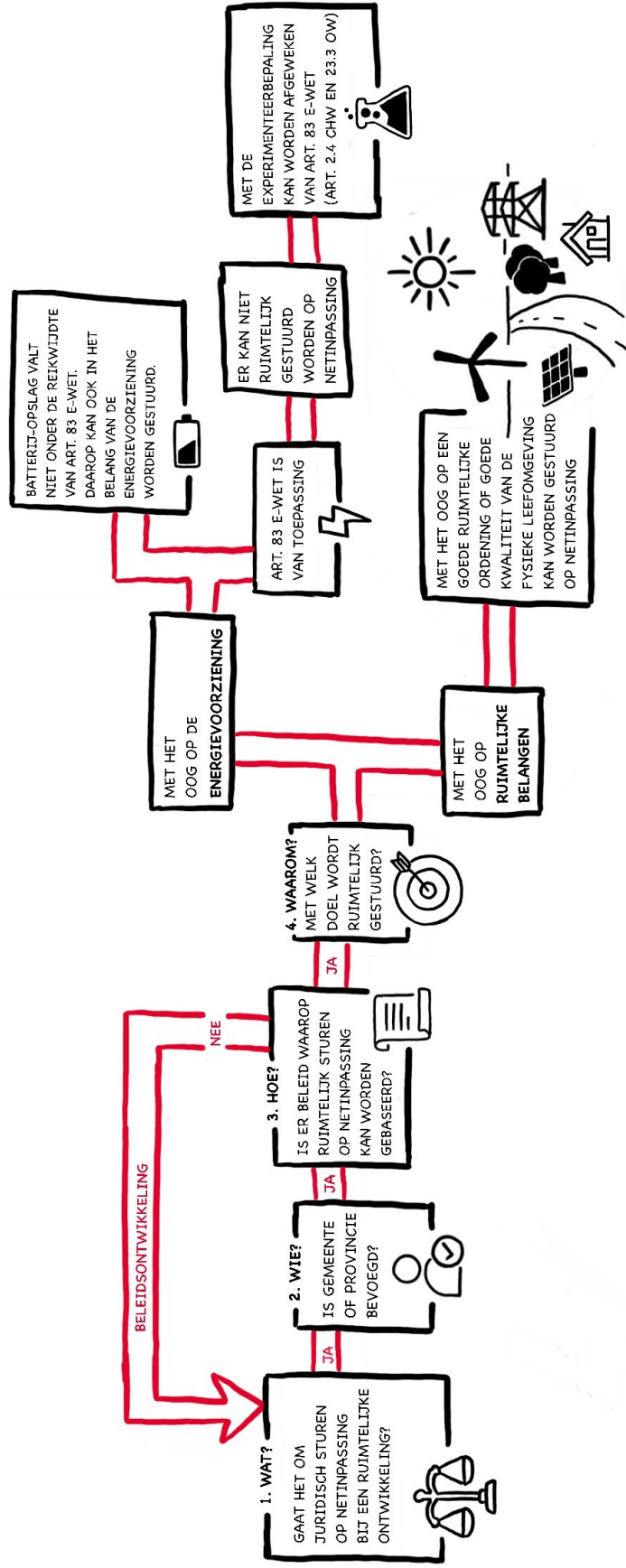
Een overzicht van alle juridische instrumenten waarmee overheden ruimtelijk kunnen sturen op netinpassing, vind je in [bijlage 3a en 3b bij ons rapport 'Ruimtelijk sturen op netinpassing'](#).

Welk instrument past?

Wil je beoordelen welke instrumenten je kunt inzetten bij het ruimtelijk sturen op netinpassing? Hieronder staan enkele vragen die je kunt doorlopen:

1. Wil je **juridisch sturen** op netinpassing bij een ruimtelijke ontwikkeling?
2. Is je gemeente of provincie **bevoegd** om ruimtelijk te sturen op netproblematiek → soms kan door de aard en de schaal van het probleem, een hoger bestuursniveau het onderwerp beter behandelen. De Ow sluit hierop aan met het principe '*decentraal, tenzij*'.
3. Heeft de gewenste ruimtelijke sturing op netinpassing een basis in het **beleid** → Is dit niet het geval, dan kan er niet worden gestuurd op netinpassing.
4. **Waarom** wordt ruimtelijk gestuurd op netinpassing:
  - > Artikel 83 E-wet is nog steeds van kracht en beperkt provincies en gemeenten.
  - > Batterijopslag valt niet onder de E-wet.
  - > Met experimenteerbepaling (art. 23.3 Ow) kun je afwijken van E-wet.
5. Wordt er gestuurd in het belang van de **energievoorziening**?
  - > Artikel 83 E-wet is nog steeds van kracht en beperkt provincies en gemeenten.
  - > Batterijopslag valt niet onder de E-wet.
  - > Met experimenteerbepaling (art. 23.3 Ow) kan worden afgeweken van E-wet.
6. Wordt er ruimtelijk gestuurd met het oog op andere belangen, zoals een **goede kwaliteit van de fysieke omgeving**?
  - > Dan kun je het ruimtelijk instrumentarium van de Omgevingswet gebruiken.

In het stroomschema op de volgende bladzijde hebben we deze stappen overzichtelijk weergegeven.

Meer weten?

Neem contact op met:

Marko Marskamp

Adviseur ruimte en energie

+31 (0)6 215 182 90

Marko.marskamp@atosborne.nl

Rosalinde Siewers

Juridisch adviseur Omgevingsrecht

+31 (0)6 224 951 37

Rosalinde.siewers@atosborne.nl

© 2024, AT Osborne

AT Osborne

Postbus 168
3740 AD Baarn
(035) 543 43 43

www.atosborne.nl

AT OSBORNE

Urban Matters, People Matter